

Συνοπτική περιγραφή

Δραστηριότητα για το Ολοκαύτωμα με βάση την τελευταία σκηνή από την ταινία *Αναβολή* (*Aufschub*, 2007) του Γερμανού σκηνοθέτη Χαρόυν Φαρόκι, που δείχνει τους εκτοπισμένους στο στρατόπεδο εργασίας Βέστερμπορκ στην Ολλανδία να επιβιβάζονται στο τρένο αναχώρησης για το Άουσβιτς.

Στόχοι

Για τους μαθητές και τις μαθήτριες:

- * Να αναρωτηθούν για την ιδεολογική χρήση των εικόνων και τη λειτουργία της προπαγάνδας.
- * Να μελετήσουν την ιστορία και τον αντίκτυπο των στρατοπέδων συγκέντρωσης, εργασίας και εξόντωσης.
- * Να γνωρίσουν ένα λησμονημένο κεφάλαιο της ναζιστικής θηριωδίας: τη γενοκτονία των Ρομά και των Σίντι.

Υλικά

- * Η/Υ
- * προτζέκτορας
- * φωτοτυπίες των φύλλων μαθητή
- * σύνδεση στο διαδίκτυο
(αν δεν έχετε κατεβασμένο το βίντεο)

Ηλικιακή ομάδα

Γ' Γυμνασίου – Γ' Λυκείου

Χώρος

Σχολική αίθουσα
με δυνατότητα προβολής

Διάρκεια

Μία διδακτική ώρα

Εφαρμογή

► Πρώτο βήμα (10 λεπτά)

- 1. Προβάλετε το απόσπασμα της ταινίας στην τάξη (7:30 λεπτά). Το βίντεο με τίτλο *Το τρένο για το Άουσβιτς* μπορείτε να το βρείτε εδώ: <https://goo.gl/HKayBn>
- 2. Μοιράστε το φύλλο μαθητή/τριας με τα βιογραφικά των «συντελεστών» του φιλμ.
- 3. Ρωτήστε τους μαθητές και τις μαθήτριες: Υπάρχει κάτι που σας φάνηκε παράξενο στην ταινία; Για παράδειγμα, οι κρατούμενοι φαίνονται ήρεμοι – γιατί όμως; Μήπως η παρουσία της κάμερας έπαιξε κάποιον ρόλο στη συμπεριφορά τους; Γιατί ο διοικητής του στρατοπέδου διέταξε την καταγραφή αυτών των εικόνων; Τι γνωρίζουμε για τον προορισμό του τρένου (περισσότερες πληροφορίες στο United States Holocaust Museum: <http://goo.gl/hLSktf>); Τι γνώριζαν οι κρατούμενοι από την πλευρά τους;

► Πάμε ένα βήμα παρακάτω

Ο Φαρόκι επεξεργάζεται εκ νέου το φιλμ-ντοκουμέντο του Εβραίου φωτογράφου Ρούντολφ Μπρεσλάουερ από το στρατόπεδο εργασίας του Βέστερμπορκ στην Ολλανδία «διεμβολίζοντας» με λέξεις τις βουβές εικόνες της αναχώρησης του τρένου για το Άουσβιτς. Το φιλμ του Βέστερμπορκ είναι ένα από τα ελάχιστα διασωθέντα οπτικά ντοκουμέντα από τα ναζιστικά στρατόπεδα και έχει μεγάλη ιστορική αξία. Η εισαγωγή κειμένου με τη μορφή μεσότιπλων αναδεικνύει την απατηλότητα των εικόνων, υπενθυμίζοντας τη μακάβρια αλήθεια των γεγονότων. Μας πληροφορούν για παράδειγμα για τη Σετέλα Στάινμπαχ, για το γεγονός ότι εκατό χιλιάδες έγκλειστοι επιβιβάστηκαν στα τρένα με προορισμό τα στρατόπεδα εξόντωσης στην ανατολή, ότι 245 Ρομά και Σίντι στάλθηκαν στο Αούσβιτς με το συγκεκριμένο τρένο.

Ερώτημα προς την τάξη

Ποιος είναι ο δημιουργός της ταινίας; Ο Γκεμμέκερ, ο διοικητής του στρατοπέδου που έδωσε την εντολή για την ταινία; Ο φωτογράφος Μπρεσλάουερ, που έκανε το γύρισμα, ή ο σκηνοθέτης Φαρόκι, που επεξεργάστηκε εκ νέου το φιλμ; Με ποιον τρόπο χρησιμοποιεί καθένας απ' αυτούς τις εικόνες της αναχώρησης του τρένου; Ποιος είναι ο στόχος τους;

Ο Ρούντολφ Μπρεσλάουερ ήταν Γερμανοεβραίος φωτογράφος. Το 1942 συνελήφθη από τους ναζί και φυλακίστηκε μαζί με τη γυναίκα και τα τρία παιδιά του στο στρατόπεδο συγκέντρωσης και εργασίας του Βέστερμπορκ στην Ολλανδία. Το 1944, ύστερα από εντολή του διοικητή Γκεμμέκερ, γύρισε ένα φιλμ με θέμα την καθημερινή ζωή στο στρατόπεδο. Στις 19 Μαΐου κινηματογράφησε το τρένο αναχώρησης με προορισμό το Άουσβιτς, στο οποίο επέβαιναν 4.523 Εβραίοι, Σίντι και Ρομά. Τον Σεπτέμβριο του ίδιου έτους μεταφέρθηκε στο Άουσβιτς, όπου βρήκε τραγικό θάνατο στους θαλάμους αερίων. Από την οικογένειά του μόνο η κόρη του η Ούρσουλα κατάφερε να επιβιώσει.

Ο Άλμπερτ Κόνραντ Γκεμμέκερ ήταν υπολοχαγός των Ες Ες και διοικητής του Βέστερμπορκ από το 1942 μέχρι την απελευθέρωση του στρατοπέδου το 1945. Ήταν ο βασικός υπεύθυνος για τη σύνταξη της λίστας με τα ονόματα όσων θα επιβιβάζονταν στο εβδομαδιαίο τρένο αναχώρησης με προορισμό τα στρατόπεδα εξόντωσης στην ανατολική Ευρώπη: Άουσβιτς-Μπίρκεναου, Σομπιμπόρ, Μπέργκεν-Μπέλσεν και Τερέζιενστατ. Τα ονόματα των επιβατών ανακοινώνονταν με αλφαβητική σειρά το προηγούμενο βράδυ της αναχώρησης. Συνολικά 93 τρένα έφυγαν από το Βέστερμπορκ μεταφέροντας πάνω από 100.000 επιβαίνοντες. Το 1944 ο Γκεμμέκερ προμήθευσε τον Μπρεσλάουερ με μια μηχανή λήψης 16mm για να κινηματογραφήσει τη ζωή στο στρατόπεδο.

Η Σεττέλα Στάινμπαχ ήταν Σίντι και γεννήθηκε το 1934 στη Λιμβουργία της Ολλανδίας. Το 1944 συνελήφθη από τους ναζί και φυλακίστηκε μαζί με την οικογένειά της στο στρατόπεδο του Βέστερμπορκ. Στις 19 Μαΐου ο φακός του Μπρεσλάουερ θα εστιάσει στο πρόσωπό της για μερικά δευτερόλεπτα λίγο πριν κλείσει η πόρτα του βαγονιού με το οποίο θα μεταφερθεί στο Αουσβιτς. Μετά τον πόλεμο η φωτογραφία της έγινε διάσημη και χρησιμοποιήθηκε σε πολλά ντοκιμαντέρ και βιβλία. Το 1990, ύστερα από σχετική έρευνα, η ταυτότητα του «κοριτσιού με το μαντίλι» αναγνωρίστηκε, και η Σεττέλα έγινε το σύμβολο ενός λησμονημένου κεφαλαίου της ναζιστικής κτηνωδίας: της γενοκτονίας των Σίντι και των Ρομά. Οι υπολογισμοί κάνουν λόγο για 220.000 θύματα (βλ. United States Holocaust Museum: <http://goo.gl/5vNFkj>), δηλαδή σχεδόν για το ένα τέταρτο του πληθυσμού των Τσιγγάνων που ζούσαν στην Ευρώπη, ενώ κάποιοι άλλοι για πάνω από 500.000 (πηγή: Wikipedia – <https://goo.gl/gLVV9r>).

Ο Χαρούν Φαρόκι ήταν Γερμανός σκηνοθέτης. Γεννήθηκε το 1944 στη Σουδητία (γερμανόφωνη περιοχή στα δυτικά της Τσεχίας, που με τη Συμφωνία του Μονάχου το 1938 περιήλθε στη Γερμανία) από Ινδό πατέρα και Γερμανίδα μητέρα. Το 2007 κυκλοφόρησε μια νέα εκδοχή της ταινίας του Μπρεσλάουερ με τίτλο Αναβολή (Aufschub), στην οποία είχε προσθέσει κείμενα σε μαύρο φόντο μεταξύ των εικόνων. Τα κείμενα αυτά σχολιάζουν τα πλάνα του Μπρεσλάουερ, προειδοποιώντας μας για την κατάληξη του τρένου.

